ANANAS

OJCZYSTY – DODAJ DO ULUBIONYCH

Sformułowanie ALE (NIEZŁY) Z CIEBIE ANANAS nie stanowi związku frazeologicznego, tylko wykorzystuje przenośne znaczenie rzeczownika ANANAS ‘młoda osoba, która zachowuje się nieodpowiednio i nieodpowiedzialnie; gagatek, ziółko, urwis, łobuziak’. Słowo ANANAS w tym znaczeniu jest używane potocznie, zwykle z pobłażaniem, a nawet z sympatią. Znaczenie prawdopodobnie przeszło podobnie jak w określeniu ZIÓŁKO. ZIÓŁKO to zdrobnienie od ZIOŁO, przede wszystkim w zn. ‘odpowiednio spreparowana roślina (zwykle zielna) lub jej część, stosowana w lecznictwie (a także jako przyprawa); również: napar, wywar z tej rośliny’, zatem ZIÓŁKO kojarzy się z czymś pożytecznym i odpędzającym chorobę. Użycie tego wyrazu z ironią, przywołując te skojarzenia, odwraca jednocześnie znaczenie słowa: NIEZŁE ZIÓŁKO mówimy o kimś niepożytecznym czy też działającym niepożytecznie (rozrabiającym, brojącym, łobuzującym się) i wpędzającym w chorobę (w rozstrój nerwowy). ANANAS to określenie owocu rośliny o tej samej nazwie - owocu, który zaczął się pojawiać na stołach najzamożniejszych po odkryciu Ameryki przez Krzysztofa Kolumba. Do Polski trafił oczywiście później niż do krajów zachodniej Europy i chyba od samego początku kojarzył się z egzotyką, zbytkiem, wykwintem, wspaniałym smakiem i aromatem. ANANAS to zatem niecodzienny i wyjątkowy specjał, odpowiedni na eleganckie przyjęcia. Użycie ironiczne - tak samo jak w przypadku określenia ZIÓŁKO - wypacza te skojarzenia: NIEZŁY ANANAS powiemy o kimś, kto się zachowuje nieodpowiednio, tzn. niegodnie, niepoważnie, w sytuacji wymagającej obycia - jak zwykły łobuziak. Na przekształcenie semantyczne rzeczownika ANANAS mogło wpłynąć także podobieństwo brzmieniowe, a zatem i skojarzeniowe z rzeczownikami ANCYMON, ANCYMONEK, używanymi w podobnym znaczeniu i kontekście co przenośnie ANANAS.